

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oserii garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancați nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

ANULU XLVIII.

Sâmbătă 24 Augustu (5 Septemvre).

1885.

N°. 188.

Brașov, 23 Augustu (4 Sept.) 1885.

Politicii nedumeriți din Pesta o ducă de un timp încôce totu într'o iritațiune. Las' că lucrul puțin esoposițiunea, cu tôte strapatele, ce sunt legate de ea, fraternisările diferite aci cu Cehii, aci cu Francesii, aci cu Nemții din Austria și de dincolo de granițele monarhiei, aci cu Polonii cari s'astăptă acum în Pesta și pentru cari se adresază apeluri junimei, ca să fie la înălțime, dar pe lângă acestea mai vin și cestiunile importante politice: mișcarea federalistică în Austria, întvederea dela Kremzier, gravaminele croate, radicalismul Sêrbilor, românismul Șașilor și în fine încăpăținarea Românilor, cari nu vor să înțelgă nicidecum „binele“ ce le pôte veni dela „Kulturregylet“-ulu din Clușiu.

Nu e dar lucru puțin în Țiua de ađi să fi politic maghiar și să aspiri la unitatea de stat și de cultură maghiară.

Nu scim dacă foile cehice sunt bine informate când susțin, că întelnirea dela Kremzier a sguduită pozițiunea cabinetului Tisza. Ceea ce vedem este puerila temere ce pătrunde colonele foilor unguresci, ca nu cumva îmbrățișările împăraților la Kremzier să fi fost mai mult decât o formalitate, să fi fost mai puțin decât o practică, de exemplu, Ungurii la ocaziuni de fraternizare cu cutare seu cutare popor. Este într'adeveru caracteristic și naiv modul cu care un corespondent ungur alu Țiarului „Egyetértés“ se silesce a demonstra, că unu ce a asistat la solemnitățile din Kremzier, că monarhul nostru nu a arătat o cordialitate mai mare față cu Țarul, și de unde — se înțelege — deduce, că urmările întvederii nu vor altera întru nimic pozițiunea ministerului ungurescu.

Astfelu ministru-președinte Tisza, care acum s'a reîntorsu, cum se Țice, bine recreat dela băile de mare din Ostenda, pôte să s'apuce érași cu noue puteri de opera dificilă a centralisării și a distrugerii tuturor individualităților din Ți, cari nicidecum nu vor să înțelgă, că prin existența lor amenință pacea europeană, pentru care s'a făcutu atâta paradă la Gastein și la Kremzier.

Privind la activitatea febrilă, ce o desvôltă guvernul éracum și societatea maghiară pentru de a delatură cu o Ți mai curând orice deosebire de rasă și de cultură dintre poporele acestui Țat și de a le fasona tôte pe calapodul maghiar, trebuie să ne gândim la una din doue: ori că diplomația ungurescă vede apropiându-se o mare catastrofă și de aceea politici mic și mari unguri se folosesc încă de timpul de pace spre a lua ce mai este de luat dela naționalități pentru întărirea elementului lor, ori-că d. Tisza este în adevér omul de stat, fără de care nimic nu se pôte întempla în Europa, și de aceea slugile lui din țera au ajuns a crede, că tôte li sunt ertate și tôte le pot cuteza pe cât timp se bucură de ocrotirea lui.

Suntem curiosi să vedem până unde are să meargă destrăbălarea celor dela putere, cari lovesc în fiecare Ți lege, dreptate, echitate, cu un cuvânt totu ce pôte să facă naționalități-

loru câtu de puțin suportabilă viața în acestu stat.

In curându va trebui să se alégă la un fel și cu politica mare ungurescă. Situațiunea generală s'a schimbatu, acesta nimeni nu o mai pôte nega. Cestiunea autonomiei Croației, afacerea înorii pactului cu Austria, nemulțămirea naționalităților din Transilvania și Ungaria. curentul federalist din Austria, tôte acestea îngreuează pozițiunea cabinetului Tisza destul de mult, încât și fără alianța încheiată la Kremzier este aprôpe cu neputință să admitem, că ea nu ar fi nicidecum alterată.

Stagiunea mórta s'a sfêrșit și vieța și luptele politice voru reîncepe cu nouă vigóre în tôte monarhia. Naționalitățile slave, încurajate prin politica comitelui Kalnoky și a lui Taaffe, se mișcă și reclamă cu multă energiă egala îndreptărire. Este acum la rândul nostru, alu Românilor, ca să chibsum, dacă în mijlocul acestei mari mișcări este bine, ca să stăm cu mâinile încrucișate, seu că trebuie să ne clarificăm și noi pozițiunea, să ne formulăm din nou postulatele și să fim gata d'a ne pune în cumpănă tôte puterile pentru recăștigarea egalei nôstre îndreptăiri naționale.

„Autocefalii din România.“

Cetim în „Națiunea“ :

„Sub acestu titlu „Moniteur de Rome“ publică unu articol pe care-lu găsimu reproducu în „Turquie“ dela 26 Augustu.

„După ce amintește silințele făcute de Români pentru a recuceri independența bisericeii lor și actul prin care, anul trecut, patriarhul Ioachim IV a recunoscutu această independență, autorul articolului afirmă, că guvernul român și Mitropolia din România vor să creeze unu patriarhatu autonom cu reședința în Bucuresci. Elu mai adaugă chiar, că noul patriarhu va fi proclamat în cea mai apropiată sesiune a Camerilor române.

Apoi „Moniteur de Rome“ conchide :

„Nu știm ce impresiune va produce această inițiativă în Turcia, în Austria și în Rusia, cari au pe teritoriul lor respectiv câteva milioane de Români schismatici. Cât despre cei din Phanar, ei nu pot decât să se terna de această proclamațiune, de ôrece ea e de natură a provoca conflicte analoge cu acelea provocate prin crearea Exarchatului bulgar. Români, în adevér, sunt numeroși în Rumelia, în Macedonia, în Epiru și chiar în Tesalia, unde sunt cunoscuți sub numele de Vlahi.

„Din punctu de vedere politicu, instituirea patriarhatului român va puté fi bănuitu a nu fi în realitate decât unu mijloc de influențare și de propagandă printre Români din alte țeri, pentru a li moralmente de regatul României. E deci unu evenimentu de mare importanță pentru guvernele cari au supuși români, și voiam să constatămu acesta pentru desvôltarea ce ar putea lua cestiunea irredentismului român.

„Din parte-ne atragemu atențiunea bărbatilor nostri de stat asupra acestor considerațiuni ale Țiarului român, fiindu încredințați că nimic nu 'i va opri a lucra așa după cum datoră lor de patrioți și naționaliști le dictază.“

SCIRILE ȚILEI.

Representanța comunității israelite ortodoxe din Oradea mare a hotărît ca comuna să se facă membră fundatoare a reuniunii de maghiarisare ardelene cu 100 fl. și a reuniunii pentru educațiunea poporului din comitatul Biharei cu 200 fl. Se vede că jidovii grăbesc între membrii actul la care s'a supuș Szechenyi-pașa.

—0—

In comitetul reuniunii de maghiarisare ardelene

figurează și . . . Moldovan Gergely. Pecat de laptele care l'a suptu.

—0—

O telegramă din Caransebeșu către „Pester Lloyd“ și „Neue freie Presse“ cu data 2 Septemvre comunică : „In nôptea de 31 Augustu spre 1 Septemvre s'au afișat aci placate tipărite roșu pe alb, care sunt subscrise de comitetul de inițiativă a Irredentei Române în Bucuresci“ și care într'unu limbagiu fără măsură așită în modul cel mai cutezător în contra statului ungurescu. Procurorul de aci a și raportat deja locurilor mai înalte întraga afacere împreună cu rezultatele surprindtore ale cercetării ce s'a făcutu imediatu.“

—0—

Duminecă la 6 Septemvre n. sosesc la esoposițiad în Pesta ôșpeții poloni. După cum spune programul, va fi mare tãmbãlu. Ungurii voru toasta unguresce, ér Polonii în limba polonă seu francesă, deôrece cu nici unu prețu nu vreau să vorbescă nemțesce.

—0—

Din Timișora se anunță, că în adunarea viitoare a reprezentanței orașului comisiunea pentru instrucțiune publică va propune, ca în locul acelor învățatori din clasele mai de jos ale școlilor comunale, cari nu cunosc limba maghiară, să se institue învățatori cari vorbesc curat unguresce. — Csak bátran înainte!

—0—

Și-au vëndutu sufletele ispititorului Trefort următorii preoți gr. or. : George Căprița, George Olaru, Petru Gabor, pentru 50 fl. Neculau Eucin, P. Gabor sen., Aron Cosma, Stefan Comșa, Ioan Grecu, Dumitru Pulca, Neculau Pandrea și Ion Radu pentru câte 100 fl. din ajutorul de stat.

—0—

La 20 Septemvre n. va fi în Viștea de jos unu concurs de întrecere cu pluguri, o esoposițiad de instrumente agricole și de vite. Ori ce agricultor din comit. Făgărașu pôte lua parte și se voru da premii atât în bani, cât și în mașine agricole și diplome de onore. Anunțările se fac până la 15 Septemvre n. sera, la comitetul esoposițiunei în Viștea de jos.

—0—

Solgăbirul din Șercaia Laurențiu Negrea a fostu destituit din post.

—0—

In sêptemana trecută s'a impușcat în Alba-Iulia unu caporal dela reg. 50 de infanteriă din cauza unei lungi pedepse ce i se dase.

—0—

„Telegrafului“ i se scrie din Chișineu, că lângă Olviopolu nori groși de lăcuste au trecut Nistru aduși de vântu din guvernamentul Herson. Lăcustele s'au aședat pe câmpiele de lângă Akerman. Porumbul sémănat de coloniile germane este réu vătămat. Insecta aparține speciei cunoscute sub numele de „Pachytylos migratorius.“ Să scia că această lăcustă nu este decât avangarda unor nori de insecte, care s'a năpustitu asupra Crimeei. In Basarabia și în general în Rusia dela sud îngrijirea e forte mare.

—0—

Biroul Atheneului român din Bucuresci exprimă mulțumirile sale publicului, pentru participarea ce a luat și continuă a lua la loteria organizată în vederea clădirii edificiului ce a proiectat, participare ce i asigură un apropiat și deplin succes. Reservându'și d'a publica, la timp, împreună cu socotelile și starea financiară a loteriei, numele tuturilor acelu ce au binevoitu a lu ajuta în întreprinderea sa, Biroul Atheneului a luat, pentru astă dată, următoarele decisiuni: 1. Se voru inscrie cu litere de aur pe o placă de marmoră, ce se va păstra în zidu în marea sală a edificiului Atheneului, numele persoanelor ce au luat seu voru lua unu număr de 5,000 bilete, vându imediatu prețulu lor la Banca națională. 2. Numele persónelor ce au luat seu voru lua 500 bilete, plătindu-le imediatu la Bancă, precum și alu acelu ce voru lua dela 1000 bilete în sus pentru a le distribui și a le vinde, depunându în urmă la Bancă prețulu vândărei lor, voru fi inscrie pe pergamentu într'o mare carte ce se va păstra în sala bibliotecii Ate-

neului. 3. Publicațiunea ce va conține numele tuturor persoanelor ce au luat s'eu voră lua de la 100 bilete în sus, s'eu au dat concursul lor Atheneului, luându parte la organizarea festivităților avându de scop desfacerea biletelor de loteria, se va păstra asemenea — într'o splendidă edițiune — în sala bibliotecii Atheneului.

—0—

»Novoia Vremja« spune că în zilele acestea a sosit la Petersburg călătorul francez d-lu I. Martin, reîntorcându-se din o călătorie de explorațiune în Siberia orientală. Plecând în Petersburg în anul 1882, exploratorul francez a făcut de atunci mai multe călătorii importante și între altele o expedițiune prin munții Stanovoi de la Lena până la riul Amur. D-lu Martin aduce din aceste călătorii un material științific considerabil. Regiunea munților Stanovoi e atât de puțin cunoscută, încât călătoria exploratorului francez e un fapt foarte important în analele științei geografice.

Aduarea generală și Constituirea »Kultur-egylet«-ului din Clușiu.

Clușiu 1 Septembrie 1885.

»Parturiunt montes.«

După atâta larmă, ce s'a făcut în totă pressa maghiară și în special din partea diarelor Clușene, credeam, că astfel va năvăli asupra noastră Ungaria unită cu Transilvania, de noi Românii vom fi nevoiți a merge la Monastur, să potă încăpe Maghiarii în oraș.

Dér pe lângă toate, că adunarea generală a fost fixată pe calculul pe timpul acela când se adună studenții la școli, magnații la fuga de cai, unitarii la sobor, reformații la conventul colegial, rezerviștii și honvedii la exerciții, ér poporul la târgul de țară de astăzi. totuși abia s'a putut observa oarecare mișcare mai însemnată ca la alte asemenea ocazii asemenea din trecut.

În 30 Augustă dimineața piața și strada podului erau pline de »cască gură!« — Orașul în partea acesta era împodobit cu flămuri tricolore maghiare, pe unele vechituri era încă inscripțiunea »1848.« În alte părți ale orașului abia la a 15—20 casă se vedea câte o flămuriță fluturând.

Cam cătră 10 ore se făcu sgomot în public, care privea spre gară, și se auzea: »jőnek, jőnek« adică: »sosesc.« Și într'adeveră sosiră omenii cu muzica și cu banderium în mare triumf în pași lini a tempo. Conducătorul banderului a fost totuși acela renumit Carol Sipos, care nu de mult a scăpat din prinsore învinovățit fiind că el a condus și bombardarea cu petri a conductului deputatului Hegedüs, în ziua de Rusalii anul trecut. »Cine e de una, e și de alta« țice Românul.

Acesta mergea dér călare în fruntea banderului în mijlocul stradei, succind și resucindu-și calul, ca țigani în târg, după el venea muzicanții pedestri cântând »Rakoczi«, după aceștia pompierii în grupă, și de două laturi mai erau câte 6 călăreți, parte țerani, parte copilași, în costumul lor de toate zilele, pălării csárdás (rotunde) împodobite cu bete tricolore, căpături scurte de flanelă albastră, cisme, apoi ismene largi, mare parte nespălate și mânjite, cu câte un steguleț în mână pe nisce cai nețeselași, și călărind fără de șea. Cu totul au fost 13, număr nenorocos.

După pompieri veneau trăsurile cam 10 la număr, în care cea mai mare parte erau aranjatorii locali și

vr'o câțiva streini. În fine omnibusele hotelurilor, — toate gole. — Între trăsurile private, cea mai pompoasă a fost a unui întreprinzător de înmormântări, folosit de regulă la ocazii funebre. — Malum omen! —

Ospeții au fost conduși la casa orașului (magistrat), unde fură primiți din partea primarului, apoi încuartați. În ziua acesta la 11 ore a fost conferința pregătitoare de Constituire. Apoi banchet, séra în teatru reprezentațiune de gală, după teatru întrunire de cunoștință în »lumea nouă,« unde apoi au fost ploați bine, în totă privința.

Spre îndemnare, la împodobirea caselor cu flămuri, an umblat servitorii orașului din casă în casă, dintre care unii a comandat și luminați pre séra acesta, éra alții nu au pomenit de luminări. — Acesta a provocat mare grijă și fierbere, unii erau pré gătiți la luminați, alții ba, și toți așteptau numai semnalul din careva parte. Însă luminați nu s'a făcut, și așa am rămas în întunec, și am durmit în pace.

În ziua următoare (31/8) a fost constituirea, precum urmază: Președinte: Gabriel Betlen fișpan. Vicepreședinți: Dr. Ludovic Felmeri, Br. Adam Banffy, Carol Haller și Nicolau Bartha. Secretar: Iosef Sándor. Notari: Dr. Zoltan Ferenczi și Emeric Riemer. Comitet: Br. Zoltan Bánffy comite supr., Daniel Gabor comite supr., Ludovic Felmeri prof. de univ., Carol Fejervari posesor, Francisc Ioszei episcop unitar, Iuliu Gaál posesor, H. Dominic Gál vicepan, Nicolau Gyarmaty vicepan, Ladislau Horvat inspector scol., Dr. Stefan Hegedüs profesor ref., Br. Ludovic Josika posesor, Dr. Ödön Kovats profesor academic, Francisc Kovacs canonic, Samuel Benigni măcelar, Francisc Kozma director-profesor, Carol Kis avocat, Francisc Koos insp. scol., Francisc Lönhardt episcop rom. cath., Bela Nagy director financiar, Rezső Polcz avocat, Ludovic Rethi insp. scol., Dominic Szász episcop ref., Georg Szarvassi insp. de calea ferată, Carol Szaboszlai vicepan, Sigismund Decsö posesor, conte August Teleki, Gabriel Ugron posesor, Br. Nicolau Weselény, Dr. Ignatz Weisz adv., Bertalan Török protonotar și Iosef Zeyk posesor. Ergo cea mai mare parte totuși amploriați superiori, cari dispun de puteri publice.

În adunarea generală s'au vorbit multe de toate cu privire la modul de procedere. Nicolau Barta redactorul »Ellenzék«-ului a produs și un manual german geografic, care, precum țice, l'a cumpărat dela un student sas care mergea cătră casă. — Acesta l'a arătat ca minune, că ar cuprinde mai multe sute de fețe, între cari pe séma Ungariei abia sunt vr'o câteva rezervate, cealaltă parte totuși numai cu străinătatea și în cea mai mare parte cu Germania se ocupă.

Acesta a produs o iritațiune generală, și s'a hotărât, ca »Kultur-egylet«-ul să aibă în vedere studiile ce se propun în școlile străine. Da ore »Kultur-egylet«-ul va da și regimului și inspectorilor școlari instrucțiuni separate pre lângă legile deja destul de aspre? Și dacă e așa, atunci defensivă, în care țicu ei că s'ar afla și despre care asigură totă lumea, ce însemnată mai pot avea? În fine, ce de sine se pricepe, a urmat banchetul, plătit cu 2 fl. de persoană, și din partea orașului încă câte 1 fl., și s'a făcut un magnum aldomas, după datina vechiă. Apoi aici și încă numai aici, s'au eliberat limbile omenilor, așa că totuși claiă preste grămadă erau toastele, din cari, afară de 2—3, nu s'a înțeles nimica. — Între toaste cel mai popular și mai aplaudat a fost al unui fost Român faimos, cu numele: Gregoriu Moldovan, inspector școlastic la

Turda. Acesta a asemănat Ungaria în genere și Transilvania în special cu o familie, la care se află o masă așternută cu toate bunătățile și în jurul mesei sunt grămadă mare de prunci, dér cu gusturi deosebite, și toți totuși altfeluș poțesc să li se dea de gustare. Regimul de față, adause el, se nisuesce ca toți prunci numai să potă avea numai unul și același apetit și gust, și așa golesce poculul întru sănătatea părintelui regim actual: elyen!

Nisce opoziționali maghiari, între sine, nu se potură rețină a nu observa: »ba renețat ești deun te-așu vedea să nu fii inspector de școlă, că ore cum ai vorbi?«

Cu acestea s'au finit toate mișcările. Semnatul gata, acuma ploia decurge, vom vedea ce va răsări secerișul de vom trăi.

Flămânditul pe la banchet.

De lângă Făgăraș, în August 1885.

Stimate Dle Redactor! O viuă satisfaciune stătescă sêmțim, când cetim în țiaristica noastră despre îndeplinirea unor fapte, cari sunt spre binele și folosul poporului român. O astfel de faptă, se opintese un corespondent anonim în Nr. ... al țicui »Gazete,« sub rubrica »Scirile țicle« a ne vesti vorbindu esarëndarea dreptului regal de cărciumărit din comuna Bucium, întemplată în 28 Iunie a. c. care se țice, luată în arëndă dl paroch Iuan Dobrin — și în pre lângă mari jertfe.

.....E drept, că în ziua atinsă s'a arëndat dreptul regal de cărciumărit în comuna Bucium și conducerea zelosului pretor Laurian Negrea. Se țice în acea corespondință, că luându dl paroch I. Dobrin în arëndă dreptul regal de cărciumărit al comunei-a făcut un mare bine, căci prin aceea va fi scăpat comuna de lipitorile evreesce. Ce ar fi mai frumoasă această?

O scie însă prea bine fiecare locuitor din comuna că numai înainte de acesta cu 6 ani, încât 'm'i aduce bine aminte, a fost silit să părăsească comuna Bucium un alt evreu, carele a vëțut, că aci nu-i prea mergeștful.

Atunci ca prin minune rămăsese comuna fără evre și era ușor a ne scăpa de evreu pentru vecii vecilor! Dér atunci alt felu cerea interesul d-lui paroch Iuan Dobrin. Și ce să-i faci omului decă are interes? — »Ardă móra, piară șoreci« — țicea dinstul atunci.

Densul era proprietar de casă, care era la locuțare potrivit de cărciumă — căci spre bucuria bețicilor lor fiă țis — stă față în față cu sântul lăcas! Atunci țicu, dl paroch I. Dobrin avea interes, să fiă evreu în comună, ca să-i plătescă chiria se meste casa gólă! Cine a adus dér pe jidan în comună? Cine l'a luat sub scutul său?? Eu la acesta nu mă răspund. Dér tempora mutantur! Și astăzi dl paroch ne mai avëndu ne-plăcuta sarcină de a fi proprietarii acelei case — cărciumă — spre nenorocirea comunei — are însă alt interes.

Jupanul evreu, era la început slugă plecată a dlui paroch, căci era bietul subțirel, treburile mergeau bine, armonia cea mai perfectă domnea între țicșii astăzi însă, după-ce s'a lucit lipitorea d-lui paroch, lucrurile s'au schimbat și evreul nu-l mai creștă de loc, ba nici femeile nu se mai pot vedea cu ochi buni, astăzi țicu, jidanul caută preste umăr la dl paroch, decă este lesne de priceput și această luptă de

FOILETONŪ.

O călătorie în Bucovina.

II.

Mănăstirea Putna.

Cine nu cunoșce frumoșă poeziă de V. Alexandri »Atacul mănăstirii Putnei.« — Stefan domnul român, și-a scris istoria vieții sale nu pe pergament, ci pe zidurile bisericilor și ale mănăstirilor. Putna, această podobă a Bucovinei, se fălesce a-lu avé pe densul de întemeitor. Elu o zidi, elu o și dotă cu averi, precum ne spun uricele ce le posedem. — Ce să vë spun despre frumșetea și istoricul ei, când fiecare Român trebuie să cunoșcă această mănăstire chiar ca și casa sa, căci aicea zace în morment fala noastră națională Stefan cel mare. Călătorule! în a ta cale de-i veni în Bucovina să nu uiți a merge la Putna, căci două locuri sunt scumpe pentru tot Românul: Putna și Mircesca. Acolo zace fala trecutului, aci fala presentă. Eu în calitate mea de călător prin Bucovina am de scop de a da publicității totuși rēul ce s'a încuibat în inimile acelor ce pretind a fi Român de nume, dar străini de fapte. De

aceea precum v'am promis vë voiu spune astăzi numai unele din cele multe și anume:

Mănăstirea din țic în țic devine așa țicend un asil pentru estravaganțe. Cele ce se fac pe acest loc sfânt de-aru pētrunde în mormentul lui Stefan aru face, că acest mare Domn ar cere potop dela D-țeu asupra acestui loc, și étă de ce: Egumenul actual, un »Buteu fanatic,« fost protopresbiter preste Prutu, s'a călugărit înadinsu ca să 'și bată joc de acest st. locaș. Elu nu s'ar fi călugărit, dacă n'ar fi știut că va ajunge ceea ce doreșce, adică bani și deriderea monumentelor naționale române. De când e d sa în mănăstire ține pentru economie numai 2 pārech de boi — pământul mănăstirii se ară, ér fructul îl vinde pe la evrei — fēnul de pe fēnațe totuși așa. Ba a desrădăcinat și pomii din grădină, că astfel să se ștergă memoria acelor călugări romani, cari 'i-au plantat. Elu ar merge încă și mai departe, ar vré să stēpescă și inscripțiunile de pe petrele, cari astupă mormentul lui Stefan și ale altora.

Dacă egumenul din Dragomirna este pașă în mănăstirea sa, acesta îl întrece. Elu e mai puternic chiar și decă Consistoriul. Drept probă să aduc un cas. Vicarul mănăstirii și totodată și econom este Arseniu Sevescul. — Acest ieromonach, fost

preot în Sântu Ilie, a căutat să se opună nedreptăților ce le făcea părintele egumen. Egumenul însă îl închide în casă și dă economia mănăstirii la doi omeni de-ai săi, cari se uită la cele ce face egumenul, însă nu îndrănesc a țice nici o vorbă. Și scii pentru ce? pentru că fie-care din compania acestor trei se căpătuiesc cât pot mai bine din economia mănăstirii. D-sa pā. egumen trage din cei 3 1/2 stānjeni de lemne ce are un călugăr pe an și din lemnele ce nu le dă face cărbuni, trimțendu-i la depositul din Rădăuți, care e în curtea fiului său. Lemne de brad, șindilă și scânduri, cărbuni, fēnu și alte lucruri ce le căștigă pā. egumen de pe moșia mănăstirii le trimite cu servitori și cu vitele mănăstirii la Rădăuți, unde face bani buni. Chiar bețșore pentru chibrituri (aprinjore) face la Putna și le trimite la Rădăuți la fabrica de chibrituri așa numite gr. or.

Dacă cunoșcem acuma economia mănăstirii, nu ne mirăm pe ce bani face pā. egumen case în Rădăuți sub cuvânt că sunt ale fiului său, care din salariul său nu potă să facă. Cum că toate acestea sunt adevărate, am date sigure și dacă voru pofti cei mari, le pot arăta, ca să se convingă ce egumen au.

Aș întreba însă pre pā. inspector al mănăstirii

interes. Nu cumva ar crede cineva, că această luptă provine din „prea marele interes” al d-lui parochiu I. Dobrină față de binele comun? Așa vedu, că a voit să o încerce corespondentul inspirat. Der destulă atâta....

Ce se ține de curățirea comunei de lipitorile ovre-esci, aceea încă nu-i adevăr, de vreme ce jidanul Licht mai are încă pe 2 ani arenda erarială; afară de aceea d. parochiu-arăndător, dimpreună cu consortul de 5 din care face parte, vedându că gheșeftul în lupta cu evreul nu va merge, sigur va ruga și imbia er pe evreu și cu arenda comunei. Aceea-i altă ceva — va dice d. parochiu — nu trebuie s'o pricépa toți muritorii. Decă *interesul binelui comun**) va pretinde acesta ce se face? Omul gheșeftului trebuie să se întorcă din câtrău bate vântul. Și cum se nu-o face, când totă lumea o scie de mult, că prieten bun ca acești doi omeni: d. parochiu și evreul Licht, n'au mai fost în întrégă comună; deorece numai cu ceva mai înainte, n'avea d. parochiu vorbe de ajuns, prin cari se pótă lauda onestitatea și caracterul solid al favoritului său — evreu! Dreptu are poporul când dice: „Fă ce dice popa, însă nu face ce face el!”

Se pótă însă, ca d. parochiu să nutrască bune și salutare idei pentru binele comun.—Nu i-o tragă la indoială — dar întrégă activitate a sa de pân'acum, precum și faptele sale, cari nu se potă acoperi — dovdescu tocmai contrariul.

Acastă întâmpinare n'a avut alt scop, ci numai pur și simplu, de a arăta adevărata iconă a lucrurilor, prin care se se vedă, că comuna Bucium nu se află în vr'o stare fericită, ci din contră nemulțămirea și neîncrederea locuitorilor față cu d. parochiu e mare.

Vedă și d-sa de oficiul său, lase incurcăturile comunei la o parte, căci în loc de a le imputina le tot mai inmulțește, și apoi pótă fi sigur și d-sa că mai mult va câștiga înaintea poporului, decât astăzi, când în tóte e amestecat, dar *nicăiri* pentru multu sbuciumatul bine comun!

Unu mai adevăratu român

CONVOCARE.

În înțelesul § 18 din statute, se convoră prin această adunarea generală anuală a „Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrud-sat și juru,” pe Duminecă 8 (20) Septemvre după amézi la 3 ore, în localitatea subscrisei președinte, la care sunt invitați cu totă onóra a se presenta onorabilele membre și membrii ai reuniunii, precum și alți doritori de înaintarea poporului român în cultură și învățatură.

Abrud, în 2 Septemvre 1883.

Anna Gallu,
președintă.

Alexandru Ciura.

AVISU

Adunarea generală a „Reuniunii Învățătorilor Români Selăgieni” se va ține estu timpu la 15 Septemvre st. n. a. c. în comuna Ciseriu.

A se înfățișa sunt rugați toți membrii și binevoitorii acestei reuniuni.

Zelău 1 Septembrie 1885.

Din încredințarea președintelui

Gavrilu Trifu.
v.-președinte.

*) Binele consortiului, er nicidecum al comnei. Vedemo!

DIVERSE.

Esemplu de politeț în Pesta. — „Noi am arătat Francesilor” — scrie Pulszki într'unu număr mai recent al „Pesti Hirap-ului,” — că cu ocaziunea multu renumitei noastre ospitalități am uitat forte adeseori tóte regulile bune cuviințe, cari ceru mai întâiu să ne îngrijim pentru confortul damelor și al óspeților. S'a întâmplat nu arareori, că noi ne-am imbulzit la mesele așternute, pe când Francesii nu mai aflau loc și trebuia să i facem pe compatrioții noștri atenți, că Francesii stau în picioare. În fiecare casă ca și acesta, respectivul compatriot află de cuviință să se scole vecinul său, iară nu el însuși. Am arătat óspeților noștri, că aristocrația noastră cu puțină excepțiune e de parte de arte și literatură, chiar și atunci, când acesta e reprezentată prin Francesii excelenți, cum a fost în cazul prezentu. Pentru ca óspeții să se convingă și despre aceea, că în vinele noastre nu curge sângele evlaviosu fino-ugricu, ci sânge sêlbaticu turcomanu, s'au aflat și de aceia cari inferbintați de vinu au trântit de pământ și au spart în antișamburul museului după datina străbună nu numai paharele ci și sticlele. Spre norocirea noastră, pe timpul acela mai era de față numai un Francesu, care fiind intunecat și el de capu, pótă ca nu a observat această turbare. Așu fi depus bucurosu un astfel de hîrbu în muzeu, de cumva m'așu fi convins că el va fi ultimul suveniru al vechiului betyarismu; de orece însă spre îndestularea mea știu, că astfel de scene cari nu pot să se întemple în o societate cultă nici când, ce e dreptu au deveuit și la noi mai rari, dar încă totu nu sunt pe deplin stigmatizate de opiniunea publică, de aceea am dispus simplu să se măture.*

Unde se trăese mai mult? — Statistica pótă răspunde la această întrebare, că durata vieții individuale e mai mare în Grecia. În Atena au murit în 1876 șapte persoane în vîrstă de 80 și 112 ani. Medicu șefu al oștiri grece a avut ocazia să înregistreze din Februarie până în Octomvre 1878 nouă casuri de morțe, dintre care două persoane erau în vîrstă de 75 ani, er celelalte aveau 80, 85, 95, 110, 112, 120 ani. Acestu medicu a tratat pe unu preotu, nascutu la 1758, hirotonisitu la 1797, care a fostu preotu într'o comună 81 ani. Elu n'a fostu bolnavu în viața sa și la vîrstă de 121 ani își lucra pământu. Veduva admiralului Miaulis, cunoscutu din războiul grecu pentru libertate, care se căsătorise cu dansu în a treia căsătorie, a murit la etatea de 96 ani. Același medicu povesteste despre o călugăriță care trăese în comuna Akrata, la coasta Ahaiei, în vîrstă de 102 ani, că vizitează biserica în fie ce zi și lucrează în grădină. Statistica constată, că în genere omenii ajungu la o vîrstă mai înaintată în Orientu, decât în cele mai multe țeri europene.

Șerpele cu clopoței. — Se telegrafază din Narrowsburg (statul New-York) că Patrick Conner din Callicon, auzindu nisce țipete de disperare într'unu locu plin de tufișu de lângă locuința sa, se duse să vadă ce s'a întâmplat și găsi trei femei urcate pe o stancă, în jurul căreia se svârcolau cinci șerpi cu clopoței. Patrick își chemă cănelu; patru șerpi fugiră, der alu cincelea primi lupta. Atacatu fără veste de om și de căne, fu ucisu. Mai multe inele din coda lui fură sdrobite în timpul luptei, și mai rămaseră încă nouă. Numărul lor totalu era probabil de 18. Patrick spintecă șerpele pentru a estrage untura din ficatul și inima lui, și găsi în

intrul reptilei optu oue mari ca ouele de găină și conținendu fie-care câte unu șerpe. Această descoperire demonștră, că șerpii cu clopoței sunt ovipari er nu vivipari cum credeu multe persoane. D-na Cot, din Hancock, a găsit un șerpe cu clopoței incolăcit pe un scaun din bucătărie și i-a sdrobitu șira spinării cu coda unei măture. Coda acestei reptile avea șese inele. Dela începutul lui Iuliu d. Thomas Romssy, din Pine Creek, Pensilvania, a ucisu două-deci și patru de șerpi cu clopoței în ferma sa, și în stomacul unuia din ei s'a găsit doi pui de găină.

O telegramă curiosă. — Precum istorisese diarul „Dresdener Nachrichten,” unu comerciantu de vite din Magdeburg primi o telegramă de următorul cuprins: „Măne toți porcii la gară, te aștept și pe d-ta, eu abia măne pot veni, deorece trenul de persoane nu ia cu elu nici unu bou. Afacerile la țergu rele, prețul vitelor urcatu, îngrijesce-te, dacă ai trebuință de boi, gândesce-te la mine.”

Unu anunciu ciudat. — Ecă unu anunciu pe care lă găsim într'unu diaru din Geneva:

„Pentru orbi: mănecare bună, vieță de familie, îngrijire deosebită; vederea cea mai plăcută pe lacul Geneva.”

A se adresa la librăria Iosef.

O manifestațiune originală. — Cu ocaziunea călătoriei din urmă a suveranilor Rusiei în Finlanda s'a făcutu o manifestațiune originală. În momentul când Țarul și Țarina se întorcu de pe lacul Salma pe la stăvilarele dela Laurizala, unu vasu elegantu veni înaintea actului lor. Luptătorii acestui vasu erau domnișore din cele d'ânteu familii din Finlanda. Aceste june fete, cari manevrau în tocmai ca nisce bêtreni marinari, ridicară lopețile în semn de salutare și strigară „Vivat!” Împărătesa opri iachutul în care se afla, se cobori în vasu și fu condusă până la portu de junele fete. Este de prisos a mai adăoga că vasul era unu daru făcutu împărătesei de dómnele finlandeze. Elu este construitu de mesteacăn din Carelia, și tóte cuiele lui sunt de aur. Lanțul de care este legatu vasul precum și lopețile sunt asemenea de aur. Ecă în adevăr unu lucsu care întrece pe acela al Cleopatrei!

BIBLIOGRAFIA.

Noulu Călindaru de casă pe anul 1886. Anul VI. Prețu 30 cr. v. a. Brașov, Tipografia Alexi 1885. Cuprinde, afară de călindaru: „Schitul Ialomița,” narațiune de Theochar Alexi. — „Ilustrațiuni” din „Beiu, Vodă, Domnu” de Theochar Alexi. — „Reguli igienice asupra mănecării și bêturii” de I. Dariu. — „Impăcatu,” comediă într'unu act de Theochar Alexi. — Poesii. — Glume. — Călindarul alfabeticu. — Localitățile din Ungaria, care în limba maghiară au altu nume decât în cea română. — Însemnarea țergurilor din Transilvania. — Țergurile din Ungaria. — Țergurile din Bucovina. — Serbătorile catolice cu referință la Țerguri. — Țergurile din România. — Posta ungară. — Tarifa telegrafului ungaru. — Posta română. — Telegrafulu român. — Timbrurile ungare. — Timbrurile române. — Căile ferate ungare. — Despre sănătate. — Lexicografiă. — Unu faptu însemnatu. — Anunțuri. — Unu micu tablou. — Ilustrațiuni.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

rilor, care a fostu cauza că reclama economului Ar. Sevesculu nu s'a luat în considerare? Sub cuvântu că nu era subscrisă de toți călugării cred că nu-i cu dreptate, deorece economul reclamase contra egumenului că nu-l lasă să economisescă d-lui, ci dase economia în mâna lui Il. Serota și Th. Ieșanu.

Păr. inspectoru ar fi făcutu bine, în loc să ceră subscrierea dela totu conventulu, să fi întrebatu pe călugări pentru ce nu subscriu, și ar fi aflatu că egumenul le dă voia să facă ori și ce, câștigându-i așa pentru densusul. Așa întelnesci nóptea călugării prin satu, pe la porțile omenilor, comitându fapte cari necinstescu tagma călugărescă. Serota și Iliuțu se bat cu țeranii prin crășme, er când îi prind țeranii pre acești Don Juan prin casele lor, îi desbracă, lăsându-i în costumul lui Adam. O ancheta riguroasă, neademenită de păr. egumen, va constata că așa este. Mănăstirea e tótă Țiua plină de femei din satu, căci satulu se întinde până la porta mănăstirii. Tóte Țicu că sunt nenumuri de ale călugărilor. Ore n'ar fi bine să se cam oprască intrarea acestor flințe seducătoare în acestu locașu, cari intră pe la călugări ca la ele acasă și petrecu? Căntecele acestor sirene se aud adese, er de chramulu bisericei adevă de Santa Măria (Adormirea Maicei Domnului) dacă te-ai face pe la mănăstire, apoi veți și auzi atâtea, încatu te scărbesci și nu-ți mai vine poftă să mai vizitezi acest

st. locașu. Unii din călugării, fiindu-le vieța din mănăstire cu tóte plăcerile ei prea monotonă, se duc cu săptămânile și facu gheșefturi. Așa Eus. Popoviciu, ieromonachulu acestei mănăstiri, se duce când vrea și vine când vrea. S'a întâmplat că chiar când i-a venit rândulu să servescă, adevă după cinci săptămâni părintele nu venise de pe la poenile și casele ce le are prin împrejurime. — Egumenul tace, căci dacă l'ar apuca, acesta la rindulu său ar fi în stare să denunțe lucrul de totu prea neplăcut. Și așa trăesc și trăiesc de minune. Vichentie, care a fostu la Sucéva, umblă la Cernăuți și pe la Turturică din Sucéva și-i promite bani și brânză sburată, numai de va încăpea înapoi la Sucéva, de unde îl transferase Mitropolitulu, căci bietulu om picase de Sêmezene preste omeni, din causă că odorulu de basamacu îl parfumasă prea tare.

Am vorbitu mai susu despre chramulu bisericei; bine voia a asculta cum era chramulu înainte și cum este el sub egumenul actualu. Înainte de egumenul actualu era egumenu Ar. Ciuperovicu, actualulu vicaru Metropolitanu. Sub d-sa se tăiau vite și se da o masă avută; fie-care om era bine primitu, așa că cei 800 fl. se întrebuințau în adevăr pentru primirea óspeților. — Cum se schimbă însă lucrările! Astăzi nici se te gândesci la așa ceva. Bieții călugării vinu cu nisce hârburi la bucătărie și capătă nisce borșu ca vai de el! Asta-i

totu. Nici odatu călugării nu mănăncă la unu locu cu toții. — Mi-aducă aminte când am fostu în Cernăuți, că teologii mănăncă la unu locu și unu teologu care ține săptămână cetesce canónele sinódelor. De ce ore nu se face totu așa și prin mănăstiri? Tăcere! O reformă grabnică este de doritu și nu disperăm, că Eminentă Sa va îmbunătăți starea lucrurilor.

După aceea nu pot pricepe cine a încuviințat, cu'n mănăstirea Putna să se cânte rusesc. N'are nici o legătură cântarea cu părintele egumen. Asta-i însă opiniunea mea, a d-sale însă nu-i așa. D-sa crede că pământulu acesta a fost ore-când rusescu și de aceea a promis să vîndă antiquarilor „Șrager” din Iași unele petre monumentale cu inscripțiuni, ca astfel să stîrpească ori-ce amintire de unu trecut gloriosu al Românilor. La casu dacă egumentulu se crede ofensatu, să bine voescă a-mi răspunde și eu voiu proba prin argumente palpabile, cari l'ar nimici totalu. O Țicu acesta, ca să cunoscă consistorulu și să caute tóte mijlocele de a ridica prestigiulu acestei mănăstiri. Vom vedea de vom fi ascultați. — Pană la o nouă întelnire, mă inchin.

Călătoreșcu.

Cursul la bursa de Viena

din 3 Septembrie st. n. 1885

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 12 Augustu st. v. 1885.

Cursula piatei Brasova

din 4 Septembrie st. n. 1885

Table with financial data for Vienna, including bond yields and exchange rates.

Table with financial data for Bucharest, including bond yields and exchange rates.

Table with financial data for Brasov, including exchange rates for various currencies.

Numere singuratiche a 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potu cumpara in tutingeria lui I. Gross.

Intinde norocului mana!

Si cumpara promese pe losuri pentru regulara Tisei (Theisthallose) cu castigurile principale de 100,000 fl., 1 a 4500, 4 a 1000, 1094 a 114 fl.

„ARDELEANA“

institutu de economii, societate pe actii in Orastie (Szászváros.)

face urmatoarele operatiuni:

- a) acorda imprumuturi pe cambii, b) „ hipoteca, c) „ efecte, d) „ obligatiuni cu caveni.

Primesce depuneri de bani spre fructificare pe langa Jenunțare in termine scurte cu 5 1/2% — si fara denunțare, replatibile indatã la cerere cu 5% interese la anu; — plãtindu tot-deodatã institutulã intrãga contribuție de la interese.

Depunerile trimise prin postã, pelãngã comunicarea adresei depozentului, se resolvã totdeuna cu rentãrcerea postei, asemenea se potu e-feptu prin postã denunțãri si ridicãri de capitale.

Orãstie, in Augustu 1885.

Directiunea.

Mersul trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta si pe linia Teiusu-Aradu-Budapesta a lei ferate orientale de statu reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predealu-Budapesta, Teiusu-Aradu-Budapesta, and Aradu-Timisora.

Nota: Orele de nopte suntã cele dintre liniile grãse.